

Groslijst mogelijke RKC-onderzoeken

1. Scheiding van de verschillende rollen van het waterschap bij een project of vraagstuk

Het waterschap kan verschillende rollen hebben bij een project of vraagstuk. Zo kunnen bij HHR Rijnland de volgende rollen zijn gecombineerd: (1) bevoegd gezag (verlener van de vergunning inclusief toezicht en handhaving op naleving van de vergunning) en waterbeheerder, (2) uitvoerder van projecten, (3) andere rollen zoals participant zijn in een project of bij een vraagstuk. De belangen vanuit elk van deze rollen kunnen op gespannen voet staan met elkaar.

Dat roept de volgende onderzoeksvraag op:

‘Worden de verantwoordelijkheden bij HHR Rijnland in een situatie dat Rijnland meer dan één rol heeft in een project of bij een vraagstuk voldoende gescheiden ingevuld?’

2. Aanpassen van doelen, normen en/of acties

Onder andere bij langlopende projecten en bij situaties waar langdurig wordt samengewerkt met derden doet zich het verschijnsel voor dat Rijnland beleid en bijbehorende acties opzet met als doel om de kwaliteit van het water en/of de natuur-in-bredere-zin te verbeteren. Er wordt daarmee ingegrepen op een systeem in beweging, een dynamisch systeem. Het blijkt dan nogal eens dat het beleid en bijbehorende acties (hoe goed voorbereid ook) niet voldoende of niet voldoende snel het beoogde effect weten te realiseren. Redenen hiervoor kunnen zijn: (1) De veronderstellingen met betrekking tot de beginsituatie van het water en/of de natuur (b)lijken niet overeen te stemmen met de werkelijkheid; (2) het effect van de ingrepen (de acties) is anders dan gedacht; (3) de externe invloeden die verstorend werken op het water en/of de natuur zijn anders of hebben een ander effect dan tevoren gedacht. Dat vraagt erom om de doelen, normen en/of het beleid inclusief acties tussentijds te herzien.

Dat roept voor HHR Rijnland de vraag op:

‘Worden – in situaties waarin Rijnland voor zichzelf en/of voor derden een norm of beleid met acties stelt, dat geheel moet monitoren, erop moet toezien en deze moet handhaven en waarin gaandeweg nieuwe kennis wordt opgedaan die aanleiding kan zijn om de norm of beleid te evalueren en bij te stellen – de normen of beleid inclusief acties ook daadwerkelijk tussentijds geëvalueerd en eventueel bijgesteld?’

Anders gezegd: is Rijnland voldoende gericht op de dynamiek van het watersysteem?

3. Kerntaken: zelf doen of uitbesteden rapport lezen

Met betrekking tot projecten, taken en werkzaamheden speelt regelmatig de vraag of Rijnland die zelf wil/moet doen of wil/moet uitbesteden. In het laatste geval worden diensten ingekocht. Zowel zelf doen als uitbesteden heeft voor- en nadelen. Zo is een van de risico's van uitbesteden van diensten dat Rijnland de kennis op desbetreffend terrein op den duur verliest waarmee het lastiger wordt om een goede en dus kritische opdrachtgever te zijn. Een potentieel voordeel van uitbesteden is de mogelijk grotere deskundigheid vanwege specialisatie en de veelal grotere flexibiliteit in inzet. Daarnaast is het goed om – welke keus ook is gemaakt op de diverse terreinen – regelmatig te bezien of die keuze aangepast moet worden.

Dit roept de volgende vraag op:

“Is D&H voldoende in control zowel met betrekking tot de keuzes zelf doen / uitbesteden / andere oplossing als met betrekking tot de uitvoering die volgt op de keuzes? Kan de VV haar kaderstellende en controlerende rol in deze gevallen goed vervullen?”

4. Assetmanagement

Rijnland gebruikt en beheert een groot aantal installaties en gebouwen. Deze vergen voortdurend onderhoud (klein en groot). Op diverse terreinen zijn er keuzes te maken t.a.v. onderhoud: (1) beleid (preventief, correctief, planmatig etc.); (2) financiën (timing van de uitgaven aan onderhoud: op korte termijn bezuinigen geeft op langere termijn hogere kosten en andersom); (3) (on)gelijkheid in belasting van de betrokken medewerkers en misschien ook van externe onderhoudsbureaus (voorbereiden, begeleiden, uitvoeren en controleren).

Dit roept de volgende vraag op:

“Is D&H voldoende in control t.a.v. het assetmanagement? Kan de VV haar kaderstellende en controlerende rol m.b.t. assetmanagement goed vervullen?”

5. De toekomst-gerichtheid van Rijnland

Er doemen nieuwe vraagstukken voor de waterschappen op en de prioriteiten veranderen. Te denken is aan het omgaan met klimaatverandering (stijging van de zeespiegel, verzilting, verdroging en tegelijk vernatting via wisselvalliger neerslag met soms heftige regenbuien), bodemdaling in het veenweidegebied en de opmars van rivierkreeften. De snelheid waarmee deze vraagstukken zich ontwikkelen vragen een rol-invulling van de waterschappen die responsiever is dan voorheen. Vanuit de Unie van Waterschappen wordt meer maatschappelijke aandacht gevraagd voor de omgang met water, zie de beleidslijn ‘Water en bodem sturend in de ruimtelijke keuzes’.

Bovenstaande vraagstukken spelen zeker ook voor Rijnland. Daarbij beheert Rijnland een gebied waar de druk op de ruimte zeer groot is: denk aan de behoefte aan woningbouw, infrastructuur en natuur.

Tegelijk kan niemand en ook Rijnland niet alles tegelijk doen. Er moeten prioriteiten worden gesteld.

Dit roept de volgende vraag op:

“Speelt Rijnland extern en intern, inhoudelijk en bestuurlijk voldoende in op deze veranderingen? Hoe toekomstgericht is de agenda van Rijnland? Hoe gaat de prioriteitstelling?”

De verschillende genoemde en andere voorbeelden kunnen als casus dienen bij bovengenoemd onderzoek. Elk voorbeeld kan ook als op zichzelf staand onderzoek worden opgezet.